

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

до Протоколу № 136
від 25 жовтня 2023 року

В И С Н О В О К

до проекту Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення соціального захисту дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа в галузі освіти (реєстр.№ 9231 від 21.04.2023)

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій на своєму засіданні 25 жовтня 2023 року (протокол № 136) розглянув проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення соціального захисту дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа в галузі освіти (реєстр. № 9231 від 21.04.2023), поданий народними депутатами України Приходько Н.І., Кузьмініх С.В., Арешонковим В.Ю. та іншими народними депутатами України (далі – законопроект), і зазначає таке.

Автори законопроекту зазначають, що законопроект розроблений у зв'язку з необхідністю підвищення соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа в галузі освіти шляхом надання їм права на першочергове зарахування до закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти, оскільки на даний час питання доступу дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа до фахової освіти врегульовано лише у статті 43 Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту», яка встановлює переважне право для цієї категорії осіб для зарахування до закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Головне науково-експертне управління Верховної Ради України, розглянувши поданий законопроект, зазначає про таке.

Діючі законодавчі положення щодо прийому на навчання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа до закладів вищої, фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти містять різні вимоги. Аналіз змісту вищезазначених законодавчих приписів свідчить про відсутність системного підходу щодо прийому та зарахування на навчання відповідних категорій осіб.

Разом з тим, запровадження передбачених законопроектом новел може створити ризики у частині забезпечення реалізації положень ч. 4 ст. 53 Конституції України, яка передбачає право громадян безоплатно здобути вищу освіту в державних і комунальних навчальних закладах на конкурсній основі.

ГНЕУ, виходячи з наведеного, вважає, що надання пільг для відповідних категорій осіб при вступі до державних та комунальних закладів освіти можливе за умови їх участі у конкурсі в межах відповідних квот.

Запропонована назва ст. 39-1 «Соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа в галузі освіти» Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» викликає застереження щодо відповідності її змісту. Зокрема, у новій редакції йдеться про реалізацію права на освіту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа шляхом надання їм права на першочергове зарахування до закладів освіти. Варто зазначити, що статтю 4 цього Закону умови отримання освіти відповідних категорій дітей не віднесено до заходів їх соціального захисту. Крім того, в базовому Законі України «Про охорону дитинства» загальні питання соціального захисту дитини (ст. 25) та реалізації права на освіту (ст. 19) також розмежовані.

Крім того, у ст. 19 Закону України «Про охорону дитинства» регулюється питання забезпечення права на освіту, поряд з іншими категоріями дітей, також і дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Тому у разі прийняття законопроекту, дана стаття також потребуватиме внесення окремих змін.

Також законопроект потребує відповідного техніко-юридичного корегування та економічного обґрунтування.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету ухвалив рішення, що законопроект (реєстр. № 9231) не має впливу на показники бюджетів.

Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу визнав його положення такими, що регулюються національним законодавством країн-членів Європейського Союзу та не підпадають під дію міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Комітет Верховної Ради України з питань молоді і спорту рекомендує Верховній Раді України прийняти зазначений законопроект за основу.

Також до Комітету надійшли експертні висновки від центральних органів виконавчої влади.

Міністерство соціальної політики України зазначає про підтримку даного законопроекту.

Міністерство фінансів України в межах компетенції до запропонованого законопроекту зауважень не має.

Міністерство освіти і науки України не підтримує законопроект в запропонованій редакції.

Міністерство вважає, що норми чинного законодавства передбачають соціальний захист дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, а

також осіб із їх числа в галузі освіти, за умови участі у конкурсі для визначення з-поміж них претендентів до зарахування на навчання за кошти державного або місцевого бюджету. Зазначається, що така умова є доцільною, особливо зараз, коли важливе значення має здатність держави гарантувати соціальний захист, зокрема в галузі освіти, також й іншим категоріям осіб, які потребують цього у зв'язку із збройною агресією російської федерації проти України.

Що стосується професійної (професійно-технічної) освіти, то статтею 43 Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту визначено, що дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, гарантовано переважне право на зарахування до закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Підкомітет з питань професійно-технічної та фахової передвищої освіти на своєму засіданні 24 жовтня 2023 року розглянув проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення соціального захисту дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа в галузі освіти (реєстр. № 9231 від 21.04.2023) та пропонує Комітету рекомендувати Верховній Раді України за результатами розгляду його в першому читанні повернути суб'єктам права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

Заслухавши інформацію Міністерства освіти і науки України, голови підкомітету з питань професійно-технічної та фахової передвищої освіти Ольги Коваль та широко обговоривши положення законопроекту, Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій ухвалив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення соціального захисту дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа в галузі освіти (реєстр. № 9231 від 21.04.2023), поданий народними депутатами України Приходько Н.І., Кузьмініх С.В., Арешонковим В.Ю. та іншими народними депутатами України, за результатами його розгляду в першому читанні повернути суб'єктам права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

2. Доповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України з цього питання визначити голову підкомітету з питань професійно-технічної та фахової передвищої освіти, народну депутатку України О.Коваль.

Голова Комітету

Сергій БАБАК